

בגין והאדון שטרנהל

הגשתי מייד שאילתה לשר המוסמך. כעבור זמן זכיתי בתשובה שיגרתית, אדישה ולא-איכפתית, שהסתמכה על חוות-הדעת השלילית של היועץ המישפטי לממשלה.

היה עוד חבר-כנסת אפוזיציוני אחד שנקט פעולה דומה: שמואל תמיר. הוא זכה באותה התשובה.

לימים הפך שמואל תמיר שר-המישפטים. פרקליטו של סלומון אבו, צבי לידסקי, פנה אליו מייד, הזכיר לו את השאלתה שלו, וביקש ממנו לפעול עתה לעריכת הבדיקה המשולשת לאסיר.

תשובתו של השר החדש לא אחרה לבוא. היא היתה שיגרתית, אדישה ולא-איכפתית. השר הסתמך על חוות-דעתו השלילית של היועץ המישפטי לממשלה.

כזהו טבע-האדם.

כתוצאה מכך ישב סלומון אבו עוד כמה שנים בכלא. עד שנשיא בית-המשפט העליון החליט שיש לערוך לו מישפט חדש, מפני שחומר-ראיות חיוני הועלם מעיני שופטיו המקוריים.

הגיבורים המטורפים

שמעתי שבתישעה באב הושגה על מירקע-הטלוויזיה הסכמה נדירה בין המועמד השלישי של תנועת-התחייה, חנן פורת מגוש-אמונים, ובין עמיתי מאיר פעיל, המועמד הראשון ברשימת שלי. פעיל הסכים עם פורת שבשלב הראשון של המרד נגד רומא, צדקו הקנאים. רק לאחר מכן, כך אמר פעיל, אם הבנתיו נכונה, טעו הקנאים. הם היו צריכים להתפשר עם הרומאים בעוד מועד. וגם פורת הסכים לכך.

זה די מדהים. מובן שגדול הפיתוי להתפשר עם התפיסה, שעליה חונכנו במחתרת ובתנועות-הנוער, כאילו היו הקנאים גיבורים לאומיים נשגבים. לא קל להשלים עם העובדה שהם היו כת של מטורפים וטורריסטים, שרצחו בדם קר את כל הצמרת המדינית והחברתית של היישוב היהודי, ולאחר מכן רצחו איש את רעהו, עד שטיטוס שם קץ למי שנותר בחיים.

בהשוואה לחבורה זו, חנן פורת וחבריו הם סמל חי של ריאליזם מדיני ושלפית-הדעת, רוח-אופקים ופתיחות תרבותית. אין זה מיקרה שפורת הסכים, לדבריו בחריקת-שיניים, עם יוחנן בן-זכאי, שנשט את העיר המטורפת באמצע המצור, תוך תיאום עם הכובש הור. אני מתפלל על מתינותו של פורת. איני מבין את פעיל.

לא היה אף שלב אחד שבו היה הגיון כלשהו במעשי הקנאים. הכנות המרד על האימפריה הרומית, שלטת העולם, היה מעשה-טירוף, פשוטו כמשמעו. הוא משול להכרות מלחמה, בימינו, על ארצות-הברית וברית-המועצות גם יחד. לא היה תה כל מעצמתי-על יריבה, אשר היישוב היהודי יכול היה לקוות לישועה מידיו. המרד היה חסרי תועלת מראשיתו ועד סופו.

נכון, אפשר היה להשיג הישגים צבאיים ראשונים. הדבר ניתן תמיד, כאשר אתה לוחם באימפריה אדי-רה, שכוחותיה פזורים בי רחבי תבל. ניתן לגבור על חיל-המצב המצומצם בי מכת-פתע, או בתחבולה. אך התבוסה אינה אלא שאר לה של זמן — הזמן הדרוש לאימפריה להעביר את כר חותיה מפיה אתה שלה — בריטניה, למשל — לפניה אחרת, ששמה יהודה. אם יש סיכסוך בצמרת האימפריה, יכול הדבר להשתנות, אך הסוף בטוח כזריחת-השמש ביום המחצית.

אני יודע מניין שואב פעיל את ביטחונו שאחרי ההצלחות הראשונות של המרד היה ניתן להתפשר עם הרומאים ולהשיג תנאים טובים יותר ליישוב. כתלמיד-חובב של ההיסטוריה הרומית למדתי שאחד מנכסיו-צאן ברזל של המדינאות הרומית היה שלא להתפשר לעולם עם מורדים, אלא להשמידם באכזריות מחושבת, למען יראו וייראו. וכך אכן עשו בארץ, עד אשר השמידו את האחרונים במצדה.

על שיטה זו אפשר ללמוד דברים מאלפים במחקרו ההיסטורי של ניקולא מאקיאווולי, איל דיסקורטו.

אין כאן מקום לחננונים היסטוריים. הדברים צריכים להיאמר בצורה נחרצת וחד-משמעית, אף ברוטאלי, כדי שהנוער הישראלי שטוף-המוח, בוגר בית-הספר של זבולון המר וקודמיו, יתנער בעוד מועד מתפיסה היסטורית מסולפת ומסוכנת, המובילה אותו בימינו לטירוף לאומי-דתי, העלול להסתים בחורבן בית שלישי (ראה הנדון).

טיבעיות, ועל כן מסוגלים לרצוח איש את רעהו בתאוה. היהודים היו במשך דורות רבים בעלי-חיים בלא-נשק. עכשיו, לפתע, הפכו חילים. משום-כך זקוקים אנו לעכר בות חזקות, למען לא ננצל לרעה את כוחנו החדש.

חוששני שמנחם בגין, הצעיר מברסט-ליטובסק, אינו מורה טוב לצורך זה. ואולי גם לא, "האדון שטרנהל".

סוף גוב

לפנטהאוז

בחוף-לארץ קוראים לזה גראפיטו. המילה היא איטלית, כי הגראפיטי הראשונים, כך אומרים, צוירו על הקירות של פומפיאה.

כיום מופיע הגראפיטו, לרוב, על הקירות של בתי שימוש ציבוריים ובמקומות דומים. מתבטאים בו חוכמת הדור וכוש-ההבעה שלו, ומשתי הבחינות גם יחד עולים הגראפיטי לא פעם על מרבית היצירות שבמוספים הספרותיים.

נשמה טובה שלחה לי סיפורן שהופיע זה עתה, בשם "חילים וזרקות", ובו אוסף של גראפיטי המתיימרים להיות ישראליים. אני אומר "מתיימרים", כי באחדים מהם נתקלתי קודם לכן באוספים אמריקאיים ואחרים. אבל אין דבר. אם זה טוב, זה טוב, ובמה נבדל בית-השימוש בתל-אביב מעמיתו בגיוריו?

הנה אחדים שמצאו חן בעיני:

מה שלא הולך בכוח, הולך ביותר כוח!

סוף גוב — לפנטהאוז!

טוב אחות זונה מאח בגולני.

אל תביאו מפקדים שהם זונות — תביאו זונות מפקד דות!

לטובתך! אל תתפלל בעיניים עצומות! אל תסתכל בקנקן — קח אותו הביתה!

עזוב את השרותים! עבור לייצור! (נמצא, כביכול, בשרותים שבתעשייה האווירית).

אל תלך בדרך הרעה! צאקף שם.

את אדם וחווה גירשו מגן-עדן לא מפני שאכלו את התפוח — אלא מפני שזרקו את הקליפות.

גבר מצוי — אינו רצוי. גבר רצוי — אינו מצוי. גבר מצוי ורצוי — גשוי.

כשנולדתי — בכיתי. כאשר התגייסתי הבנתי למה. כשמגייסים בנות לצבא מעמידים אותן לפני גורילה. אם הן מתעלפות, הן נשלחות לחיל-האוויר. אם הגורילה מתעלפת — לשיריון.

אל תחזור על דיברי המורים! הם לא אוהבים כשי מדברים שטויות. (כביכול על קיר של בית-הספר).

אל תפתח פה לשטן. הוא לא רופא-שיניים.

מי שטורח בערב שבת — עייף בשבת.

יצאתי לרגע — אשוב בעוד שעתים. (על דלת חדרו של פקיד ממשלתי).

הפסע אינו משתלם. אבל הוא פטור ממס. רבים מחפשים מישרה. מעטים מחפשים עבודה.

במיכתב הגלוי שלו ל"אדון שטרנהל" ייסר מנחם בגין את הפרופסור ממילגת-העבודה, שמחה על הפצצת-הזווה של חיל-האוויר בכיירות. בגין הוכיח כי ממשלות-המערך ביצעו מעשי-זווה הרבה יותר חמורים ובמשך הרבה יותר שנים, ושאל מדוע שתקו אז הפרופסורים, אנשי המוסר והרוח, שנועקו הפעם.

לגופו של עניין צודק בגין. מאז מלחמת-העצמאות דגלו כל ממשלות-ישראל בשיטה של פגיעה מאסיבית באוכלוסיה האזרחית, מתוך תיקווה שזו תפעיל לחץ על מנהיגיה להפסקת פעולות-האיבה נגד ישראל.

ב-1953 נטבחה האוכלוסיה של הכפר קיביה, בגדה המערבית, בפעולה של אריק שרון. זה היה בשלוט

דויד בן-גוריון. יותר מחצי מיליון תושבים גורשו על ידי משה דיין מערי-ה-תעלה, בהפצצה מאסיבית של האוכלוסיה האזרחית, כדי לשכנע את המצרים להפסיק את מלחמת-ההת' שה. זה היה בשלוט לוי אשכול וגולדה מאיר. באור תה תקופה גורשה, בהת' קפה מאסיבית דומה, כל האוכלוסיה מביקעת-הירדן המזרחית, כדי לשכנע את ממשלת-ירדן לשים קץ לי פגיעים משיטחה.

אין זה מצדיק במאומה את הפצצת, "מיפקדות ה' מחבילים" בביירות, שבה נהרגו מאות נשים, ילדים וגברים. (400 ? 600 ? מי יודע את המיספר המדויק?) שום פושע אינו יכול לטעון להצדקתו בבית-המישפט שגם מישו אחר פשע. אולם בגין צודק בהצביעו על המוסר הסלקטיווי מאד של אנשי-רוח מסויימים, שהתרגשותם המוסרית העמוקה מתעוררת רק כאשר יריב פוליטי, עושה מעשי-זווה. מעולם לא מצאנו אצלם און שכתב לפעולת-מחאה כאשר החברים של הם היו בשילטון.

אך השאלה העיקרית אינה נוגעת לתגובתו או איי תגובתו של "האדון שטרנהל" וחבריו. לילד באימא-ע"י ליה, לאשה באירביד, לזקן בביירות אין עניין בתגובתם של הפרופסורים, אחרי שפגזים ישראליים העבירו בחטף לעולם האמת. השאלה היא: איך זה קרה שדווקא מדינת-ישראל המתקדמת, הסוציאליסטית (בשעה), ההומאנית, מדינת הקורבנות, אימצה לעצמה איסטראטגיה פסולה זו?

אני נזכר בתיאוריה שפיתח פעם ההיסטוריון הצבאי הבריטי, באויל לידל-הארט, על שיעור-האכזריות של תוקפים ונתקפים. על סמך מחקר היסטורי טען, כי בדרך כלל מדינה תוקפנית היא פחות אכזרית מאשר מדינה מותקפת, וכי דווקא חברה שוחרת-שלום עלולה לבצע מעשי-זווה חמורים הרבה יותר מאשר רודן תוקפני.

כי הרודן, התוקף מדינה שכנה, פועל על פי חשבון. כמו חיית-טרף, אין הוא פועל מתוך אכזריות, אלא כדי לטרוף. אין הוא מעוניין במלחמה יקרה, שבה עולה המחיר על השלל הצפוי. אין הוא מעוניין להחריב חבלי-ארץ שאותו הוא רוצה לספח לממלכתו. ואילו החברה המותקפת אחוזה זעם קדוש, שינאה תהומית. הרגשה של עוול, וכל אלה שואפים לפרוק. לא די לה במיגור התוקף ובסיכול מוזימתו. היא רוצה להחריב ולהשמיד, כדי לנקום.

דוגמה בולטת לכך הצטיירה בשלהי מלחמת-העולם השנייה. העולם הודעע למראה ההפצצות האכזריות של ביצע חיל-האוויר הגרמני בוורשה וברוטראם. אך לי מעשי-זווה אלה היה, לפחות, הגיון תועלת. הם היו צמודים לפעולות על הקרקע. שתי הערים הותקפו בשעה שכוחות-היבשה הגרמניים עלו עליהן.

כאשר החליט אדולף היטלר להפציץ את לונדון, כהכנה לפלישה, התברר כי מקים חיל-האוויר הנאצי, הרמן גרינג, כלל לא הכין זרוע-הפצצה.

ואילו הבריטים והאמריקאים השליכו את ייהם הר אווירי על כוח שנועד להפציץ את לב ארץ-האויב, במה שנקרא "הפצצה איסטראטגית". כלומר: ההפצצה לא נועדה לשרת שום פעולה על הקרקע, אלא לנצח בכוח את עצמה. איך? על-ידי השמדת תשתית-החיים של האויב, הריגת פועליו ומישפחותיהם, הבערת ערי, הריסת המוראל ורצון-ההתנגדות שלו בדרך הטרור.

כאשר הושמדה בלילה אחד העיר דרזדן בסערת-אש עלון להבבות במערב, הנה, סוף-סוף, בא יום נקם ושלום. הטלת הפצצות האטומיות על הירושימה ונאגא-סאקי נבעה מאותן מגמות.

האתולוגים, הווקרים את התנגדות החיות, טוענים שבדרך כלל חיות-הטרף הן פחות אכזריות כלפי בני-מין מאשר חיות-האטון שורפות. הם מסבירים זאת בכך שחיה שיש לה נשק קטלני, לצורך ציד, צוידה על-ידי הטבע במערכת עכבות חזקות ביותר, כדי לשמור על קיום גיונה. שהרי לולא כן, היה גזע זה נעלם מזמן מעל כדור-הארץ. ואילו בעלי-החיים שאין להם נשק טבעי — כמו היונה והאדם — אינם מצוידים בעכבות

שמרנהל